

E T N O L O G I J A

Naselja: nastanak, položaj i tip

Kontinuiteta u egzistenciji naselja na Majevici nije bilo. Prekidi su nastajali usljed mnogobrojnih ratnih pustošenja i strašnih epidemija kuge u ovom kraju, starije stanovništvo iščezava ili biva sasvim prorijedjeno. Uspomene i predanja o haranju kuge su vrlo žive. Tako, na primjer, se govori da je kuga na prostoru od Semberije do Majevice napravila takvu pustoš da su ostale žive samo dvije osobe, pa su se onda i te dvije iselile, a na pustinju su dolazili novi stanovnici, iz Hercegovine. Poznato je da su epidemije kuge i kolere harale Bosnom tokom 17. i 18. vijeka. U tom periodu su i stare krčevine po Majevici ponovo obrasle šumom, pa je onda razumljivo opšte predanje kod nekadašnjeg majjevičkog stanovništva da su njihovi preci, po dolasku u ove krajeve (18. vijek) krčili šume i naseljavali se.

Naselja u ovim krajevima pružaju sliku grupica kuća po iskrčenim brežuljcima, kosama i dolinskim stranama međusobno dosta udaljenim, odvojenim šumama i potocima između njih.

Karakteristika ovih naselja, rijetka za ostale krajeve Bosne, je to da skoro svaki zaselak, a ponegdje i pojedine porodice imaju svoje posebno groblje po svojim njivama i baščama. To je uslovljeno konfiguracijom terena te je znatno jeftinije imati vlastito groblje. Tako u Tobutu i Priboju ima po desetak grobalja, u Podgori tri, u Jablanici četiri i još nekoliko rodovskih grobalja, u Peljavama dva i jedno rodovsko, Vukosavci imaju takodje više grobalja, a i druga naselja imaju po više grobalja.

Specifičnost ovog kraja su i tri velika naselja (sela) Tobut, Priboj i Driječa, to su čitave male predivne cjeline čiji atar obuhvata površinu jednaku ^{NEKOM} manjem gradu i uključuje u sebe mnogo zaselaka, koji se opet dijele na druge zaseoke, a ipak se smatraju jednim selom i jednom seoskom zajednicom.

Po tipu naselja se mogu dijeliti na krčevinski tip (razbijeni tip: kuće nisu na okupu već su razredjene i u okviru takvog naselja postoje manje cjeline) kome pripadaju: Brezje, Brijest, Brusnica, Bobetino Brdo, Drijenča, Jablanica, Kozjak, Koretaši, Labucka, Lipovice, Lopare (selo), Lukavica, dijelovi Mačkovca, Miladići, Mrtvica, Piperi, veći dio Pirkovca, Podgora, veliki dio Priboja, Tobut, Vakuf, Visovi i Vukosavci. Kao što se vidi veći dio naselja je zadržao prvobitni tip i fizionomiju. Drugi tip naselja je zbijeni tip u okviru koga se razlikuju mahale sa zbijenim kućama: Koraj, Čelkć, Brnjik, Humci, Nahiovc, Ratkovići, Vražići. Ovaj tip naselja gradjen je po ugledu na kasabe i imaju neka njihova obilježja (zbijenost, nepravilne ulice, visoke ograde). U novije vrijeme stvoren je i novi tip naselja vezanih za glavne komunikacije, a u pogodnim topografskim uslovima: drumski tip. Kuće u ovom naselju poredane su u nizu uz glavnu komunikaciju i odaju donekle urbani pejzaž. Takva su naselja (ili njihovi dijelovi): Šibošnica, Lopare, dio Priboja (Kolobara), dio Mačkovca (Šor) i dio Čelića.

Procesom urbanizacije, naselja prva dva tipa će se, izgradnjom komunikacija, postepeno modernizovati te će broj naselja drumskog tipa stalno rasti.

K u ć e

I za ovu oblast karakteristično je da u pojedinim selima kuće imaju jednoobrazan izgled, što ukazuje na ugledanje na susjede pri gradnji kuće, kao i na to da ih grade isti majstori. To se najbolje vidi po nekom elementu koji se stalno ponavlja (predsoblje na pribojskim kućama).

Tip kuće nastao pošto su uvedena znatna ograničenja u korištenju šuma i jer su šume već dijelom bile iskrcene. Brvna se uopšte ne upotrebljavaju za gradnju kuće, ali je drvo i dalje važan gradjevinski materijal, a pored njega i zemlja; ta dva materijala kombinuju se na razne načine.

Kuća se gradi od "japije" sa šeperom ili čerpićem. Ispod sobe je podrum od kamena. Na ravnijem zemljištu podrum je ispod čitave kuće (razvoj kuće u vertikalnom pravcu), takodje ozidan kamenom. Krov je na četiri vode pokriven ravnim crijepom. Kuća je uglavnom podijeljena na dvije prostorije: "kuću" i sobu. Obično na kući ima šest prozora i jedna vrata. Na ovim kućama ima nekoliko elemenata iz Posavine kao što su drveni kapci na prozorima (bilo ih je prije I sv.rata) i "dimnjaci - badže". Umjesto ranijih "badža" domaći majstori su opekom zidali dimnjake koji nisu imali funkciju dimnjaka već "badže" jer dim slobodno izlazi sa ognjšta ili iz peći na tavan, a onda sa tavana kroz "dimnjak" - "badžu". Takva je kuća Nedje Popovića. Preuzeta je dakle samo forma ali ne i funkcija dimnjaka. Još jedan element je preuzet sa posavskih kuća: boji se crnom ili tamnosmedjom bojom dijelovi drvene konstrukcije (temeljne grede i direci) i kapci na prozorima. Ima primjera da su temeljne grede i direci na crnoj podlozi išarani bijelim ili žutim rombićima (kuća Nikole Stanića). Ovakvo bojenje treba da uljepša kuću i da što više na bijeloj pozadini istakne elemente drvene konstrukcije. Ovaj običaj bojenja drvenarije znatno je prihvaćen u pravoslavnim kućama, manje u katoličkim a nema ga nikako na muslimanskim kućama.

Na nekim kućama ovog tipa ima kod kućnog ulaza (koji je obično s duže strane kuće) mali pokriveni trijem kroz koji se i ulazi u kuću. Pretpostavlja se da je i on preuzet iz Posavine. Tokom vremena ovaj početni trijem se razvijao i dobio nove oblike. Kad je krov nad trijemom na jednu vodu, tj. produžetak kućnog krova onda se zove "šeperfe" (Muslimani kažu "krevet"), ako je krov na dvije vode onda je to "veranda", a kad se taj prostor okolo ozida onda se zove "predsoblje" (termin preuzet iz gradske kuće), kao u kući Đelić Murata. Najčešća dimenzija ovih kuća je 7 x 5 m. Ovakav tip kuće takodje imaju najčešće dvije prostorije: "kuću" i soba. Pod je popatošen daskom i u "kući" i u sobi ima tavnica. Ognjišta su uklonjena.

Umjesto ognjišta je "šporet" bilo zidani bilo kupovni. "Šporet" je čest i u sobi. U "kući" ima "dolap" ili "kuhinjski kredenac" (u novije vrijeme) za sudje, sto stolice. U sobi su obično dva kreveta grube ili stolarske izrade, stolice, sto, ormar...

Muslimanske kuće se ponešto razlikuju od hrišćanskih kuća. Ta se razlika ogleda u drugačijem rasporedu i broju prostorija, (budu uvijek tri sobe i "kuća"), u više kvadratnom obliku osnove, za razliku od hrišćanskih gdje je osnova pravougaona. Muslimani su se pri gradnji kuća ugledali, kao i u izgradnji naselja, na kasabske kuće i usvajali neke njihove elemente. Pokućstvo u muslimanskim kućama je različito. Najveći broj kuća ima prostirku (asure, ponjave, a bogatije i ćilime). U uglovima soba je "hamamđik", mali kameni (ili betonski) prostor 1x1 m sa odvodnom cijevi, na kojem se vrši ritualno pranje i nedeljno kupanje. Nema kreveta, spava se na podu, na slamarici. Posteljina se preko dana složi pored zida i pokrije. U visini gornje ivice prozora u sobama po zidu stoji "rafa" za ostavljanje bakarnog posudja ili drugih sitnih stvari. U jednom od uglova u sobi postavlja se na visini od oko 1,5 m horizontalna motka koja se oslanja na oba zida u uglu. Preko motke se stavlja neki bolje "izradjen" peškir. To se zove "peškir ćošetnjak" i jedino služi kao ukras, nema druge svrhe. U sobama ima još sanduk za ostavljanje odjeće, furuna sa lončićima ili običan (limeri) "šporet". U "kući" je "šporet", "dolap", sinija, nema stola i stolice. Sjedi se na prostrtom podu i jede se sa sinije, i uopšte se čitav život odvija na podu kao što je običaj na Istoku (kuća Ibrahimović Sadika).

Z g r a d e

Oko kuća ima nekoliko zgrada koje služe raznim potrebama. Većinom su od drveta, a pokrivene su: crijepom, tarabom, slamom, klasurom.

Najveća i najbolje uređjena je "udžera" sa univerzalnom upotrebom. Služi za "uspremu": u njoj se drže praznične haljine, postelja, suve šljive, žito i drugo; zatim služi da se u njoj spava. Mladi bračni parovi su u njoj spavali prva 2-3 mjeseca. Ako ima puno gostiju stavlja im se na volju gdje će spavati. Tu se drži mlijeko i posudje za preradu mlijeka. Ponegdje na udžeri bude i trijem. To je zgrada od drveta, tesanih dasaka ili kraćih dasaka "šašavca" koje se preklapaju. Redovno je pokrivena crijepom, ali ih ima i pod tarabom. Znaju biti dosta velike ponekad i do 7 m dužine, tako da izgledaju kao kuće. Uz bogatije kuće ponekad ima i po dvije udžere. Obično su ukrašene. Na kosnicama ("šareni pajvan") i na dovratniku se urežu razni geometrijski likovi i često se boje (plava, crvena, bijela boja). Krov je na četiri vode. Udžera je odignuta od zemlje nižim kamenim stubovima.

Mljekar je mala drvena zgradica pod tarabom ili crijepom u kojoj se drži mlijeko. U muslimanskim selima nema mljekara, kojeg inače i nemaju sva domaćinstva.

Ambar je manja drvena zgrada, obično pod krovom od tarabe, ali ih ima i pod crijepom. Ambari nisu veliki, oko dva metra dužine. Stoje odignuti od zemlje na kamenju. Krov je na tri vode. Na prednjoj strani su vrata (pod krovom) i mala platforma za sipanje žita. Ambar je podijeljen na okna za rane vrste žita.

Čardak je napravljen od horizontalnih letava. Osnova je izdužen pravougaonik, dignut od zemlje na kame-nju. Krov mu je na dvije vode, a pokriven jeđaskom ili crijepom.

V o d e n i c e

Gradjene su kao manje zgrade od dasaka sa krovom na četiri vode. Oslonjene su na jedne strane na stubove, a sa ulazne strane, na grede položene direktno na zemlju. Krov je prvobitno bio drveni, kasnije je pokrivan ravnim crijepom. Sve vodenice su skromnih dimenzija, služe samo za pokrivanje sprave za mljevenje žita.

Sistem mljeven⁷a se obavlja pomoću horizontalnog mlinskog kola na čije se lopatice voda navodi žlijebom ili padnjem. Snaga vode se preko zajedničke osn^ovine prenosi na mlinski kamen.

Vodenice su poredovničke ili sopstvene. U poredovničkim vodenicama melju samo vlasnici (a mogu i drugi ukoliko vlasnik ustupi svoj red nekome) i može ih biti i do 30-ak. U sopstvenim vodenicama melju vlasnici, ali se one iznajmljuju na "najam".

Problematika zaštite narodnog graditeljstva opštine Lopare

Kao vrlo nerazvijena opština regiona sjeveroistočne Bosne, opština Lopare se svrstava u red zaostalih pa materijalnom bogatstvu. Narodno graditeljstvo se stoga nalazi u nezavidnom položaju. Stara domaćinstva su uglavnom napuštena ili u njima boravi po jedan ostarjeli član nesposoban da se suprostavi zubu vremena. Kuće i ekonomski objekti su u jako lošem stanju zbog neodržavanja ili gubljenja prvobitne funkcije.

Loše materijalno stanje i siromaštvo opštine primorali su mnoge stanovnike na ekonomske migracije. Preseljenje u grad ili u neku drugu zemlju doprinijelo je napuštanju sela i njegovog načina života. Uspostavljen je i novi običaj. Pored stare kuće ili na njenom mjestu gradi se novi objekat za stanovanje u kome, u glavnom, niko ne stanuje. Te gradjevine su gradjene po ugledu na gradske kuće, opremljene su luksuzom, ali preovladava ruralni način komponovanja elemenata što često vodi u pretjerivanje i nelogičnosti. Ti završeni objekti su zaključani i, čekajući neka bolja vremena, upotpunjuju sumornu sliku polunapuštenih sela. Drugu manju grupu čine stanovnici polumigranti i njihove kuće. Oni imaju nešto čvršće kontakte sa selom jer su tu nastanjeni, ali za život zaraduju u obližnjim gradovima. Njihove kuće, ukoliko nisu sasvim nove,

pretrpjele su temeljne intervencije, tako da se ne može sa sigurnošću, vizuelno, utvrditi period izgradnje. Naročito je izmijenjen unutrašnji izgled objekta. Stradali su i ekonomski objekti. Izgubivši svoju prvobitnu funkciju (jer takva domaćinstva nisu u pravom smislu seoska gazdinstva) bili su uklanjanji ili su dobili neku prenamjenu.

Dakle, stare kuće, koje su ostale u donekle neizmijenjenom stanju su one u kojima niko ne stanuje ili su sa po jednim prilično ostarjelim članom. Njihov izgled datira u period između dva rata, a neka su obnovljene u poratnim godinama. Takav oskudan etnografski materijal pružio je neke osnovne informacije. Na osnovu njih izdvojeno je nekolicina kuća, koje bi mogle da zadovolje principe prezentacije spomenika narodnog graditeljstva u ovoj opštini.

Identična je situacija sa starim mlinovima (vodenicama). Uopšteno napuštanje starih zanata dovelo je i vodence u marginalni značaj. Njihova funkcija je svedena na minimum, a time je ugrožen i njihov opstanak. Ovo područje, sa puno manjih vodenih tokova podesnih za vodence, bilo je bogato sa ovom vrstom gradjevina. Danas postoji zanemarljiv broj onih koje su u funkciji. Njihovo stanje je adekvatno starijim kućama.

Istraživanje koje je obavio Milenko S. Filipović u ovom kraju, šezdesetih godina (objavljena u knjizi Majevica 1969.g.) poslužila su kao osnova za komparaciju sa zatečenim stanjem. Obilazak lokaliteta u ljeto 1990. godine predočio je nastale izmjene. Procenat starih objekata autentične narodne gradnje je mali. U odnosu na njegov izvještaj, ovo istraživanje se bazira i oslanja na ekstremno mali broj objekata na lokalitetu. Neka ponavljanja i zakonitosti uočena su isključivo na osnovu njegovog svjedočenja jer materijalnih dokaza na terenu više nije bilo. Ovi objekti, u današnje vrijeme, predstavljaju pravi izuzetak, a ne pravilo.

PREGLED DOBARA ETNOGRAFSKOG NASLJEDJA

Naziv dobra	Lokalitet	Kašte- gorij.	Broj pri.j.	Str.
Kuća Djelić Mustafe	Lopare, Čelić	III	E-1	104
Kuća Ibrahimović Sadika	Lopare, Koraj	III	E-2	105
Kuća Popović Nedje	Lopare, Vukosavci	III	E-3	106
Kuća i okućnica Nikole Stanića	Lopare, Mrtvica	III-	E-4	107
Begovski čardak	Lopare, Piperi	III	E-5	108
Vodenica u Labuckoj	Lopare, Labucka	III	E-6	109
Vodenica Miće Milovanovića	Lopare, Priboj	III	E-7	110

PRIJAVA

104.

za registrovanje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog nasljeda

BROJ: E-1	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEJA:
DATUM: 3.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: **KUĆA DJELIĆ MURATA**

2. VRSTA: **etnografski**

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Čelić, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Dimenzije osnove kuće nad magazom su 8,70 x 9,60 m. Na SI strani kuće nalaze se dva ulaza u magaz (sada djelimično adaptirane za zlataru i frizersku radnju). Treći ulaz u magaz je na jugoistoku ispod naknadno dograđene verande. Kao konstruktivni podni element korišteni su kameni obluci. Debljina zidova je oko 60 cm, visina stropa u zadnjem dijelu (kao i visina ulaznih vrata na JI) je 1,10 m.

Polusprat je radjen bondruk sistemom. Krov je četverovodan sa crijepom. Unutrašnjost je organizovana sa pet prostorija. Iz hodnika se na obe strane ulazi u sobe. Svaka soba ima prozore na dva zida, pet ukupno.

Krov drveni na četiri vode, pokrov od novog crijepa.

5. IMALAC DOBRA: (Dželić (Hamdije) Murat

6. VLASNIŠTVO: Djelić (Hamdije) Murat

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIŽNI PODACI:

- broj katastarske čestice: 866/5
- katastarska opština: Čelić II
- broj zemljišnoknjižnog uložka: 780/02
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje: dobro,
- Pravna zaštita.

KUĆA ĐELIĆ MURATA, ČELIĆ

PRIJAVA

105.

za registrovanje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog naslijeđa

BROJ: E-2	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEJA:
DATUM: 3.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: KUĆA IBRAHIMOVIĆ (HUSEINA) SADIKA

2. VRSTA: etnografski

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Korčulj, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Kuća je tipa čardaklije, dimenzija 8,20 x 6,70 m, sa 40-tak centimetara izbočenim gornjim bojem, na čonoj strani.

Magaza je gradjena od lomljenog kamena i ima glavni ulaz sa dvorišta i po jedan manji prozor sa svake strane. Pod je radjen od kamenih oblutaka i ulazi se u nivou dvorišta. Ulazni prostor (kanjak) odvojen je pregradnim zidovima od ostava i u njemu su se nalazile drvene stepenice za sprat.

Gornji boj je radjen čerpićem i slamom. U pred-soblju, na koje se izlaziho stepeništem, bilo je ognjište. Dio za stanovanje sadržavao je još i tri sobe u koje se ulazilo iz predsoblja.

Na jugozapadnoj strani, iznad ulaznih vrata, nalaze se četiri prozora (po dva za svaku sobu), na ostalim stranama su po dva prozora (po jedan prozor za svaku sobu).

Dendro inventar je autentičan.

Krovna konstrukcija je drvena, četverovodna sa autentičnim pokrovom (ravni crijep). Kuća je u krajnje derutnom stanju.

5. IMALAC DOBRA: **Ibrahimović (Husein) Sadik**

6. VLASNIŠTVO: **Ibrahimović (Husein) Sadik**

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIŽNI PODACI:

- broj katastarske čestice: **847**
- katastarska opština: **KO Koraj II**
- broj zemljišnoknjižnog uložka: **314/01**
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje - loše,
- Pravna zaštita,
- Sanacija, konzervacija objekta.

KUĆA IBRAHIMOVIĆ SADIQA, KORAJ

P R I J A V A

106.

za registriranje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog nasljeda

BROJ: E-3	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEJA:
DATUM: 4.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: KUĆA POPOVIĆ (ĐOKE) NEBO

2. VRSTA: etnografski

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Vukosavci, k.br.44, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Kuća je građena oko 1912.g., kao tip objekta na kosini. Dimenzije su 10,50 x 8,15 m.

Spoljašnji izgled kuća je u potpunosti zadržan, dok je unutrašnjost bitno izmjenjena, jer je gorila za vrijeme II sv. rata.

Temelji kuće su radjeni od tesanog kamena, kao i ulazno stepenište. Podrum se nalazi na južnoj strani i ima ulazna vrata sa lučnim nadvratkom uradjenim u kamenu. Prozorski otvori sa istočne i zapadne strane podruma zatvaraju se samo drvenim kopcima i osigurani su gvozdenim rešetkama. Podrum ima stepenište i preko otvora u podu "srednje sobe" ima komunikaciju sa dijelom za stanovanje. Taj otvor u gornjem dijelu se nije vidio i bio je uklopljen u pod od dasaka. Služio je samo u iznimnim slučajevima.

Dio za stanovanje je bio podijeljen na pet prostorija. Sa glavnog stepeništa, na istočnoj strani, ulazilo se u centralnu prostoriju u kojoj je bilo ognjište, sa otvorenim stropom i odvodjenjem dima kroz otvor na krovu. U dnu prostorije nalaze se vrata koja vode u ostavu. Bočno su se nalazila vrata za "veliku sobu", "srednju sobu" i "malu sobu". Jedini prozor na toj prostoriji nalazio se na zidu lijevo od ukaznih vrata. Velika soba ima četiri prozora, a manje imaju po dva. Prozori su sa drvenim kopcima i osigurani rešetkama od kovanog željeza. Dvokrila prozorska okna su manjim prečnicama izdjeljena na više staklenih površina. Konstrukcija tog gornjeg dijela kuće je

radjena sistemom greda i čerpića te lijepljena malterom. Stropovi su od drvenih greda (koje nisu vidljive) i sa ispunom od slame i maltera. Nekada je u tim prostorijama bila i peć zidanih ciglom i zemljanim končićima. Bile su u dvoje veće sobe, a po skidanju ognjišta, između dva rata i u centralnoj prostoriji.

Krovna konstrukcija je drvena, četverovodna. Spada u red izuzetijih "strmih" krovova. Dvije visine "sprata" daju visnu krova. Pokriven je originalnim predindustrijskim crijepom (nikada nije bio pokrivan šindrom), koji se održao, uz manje prepravke (krova, uglovi, dimnjaka, dodata nadstrešnica od limenih ploča) do danas.

Kuća je imala jedanaest pratećih, pomoćnih objekata (udžera, ambara, štala...) od kojih je većina stradala u II sv. ratu, ali su ostali sačuvani ostaci temelja u vidu velikih kamenih, klesanih gromada.

Naknadno je u kuću dovedena voda, uradjeno kupatilo i wc, uvedena struja.

5. ^{MALAC} ILMAG DOBRA: Popović Stevo, Kerović Boško, Ristić, rođjena Popović Milena.
6. VLASNIŠTVO: - korisnik Kerović Boško
7. Katastarski podaci i zemljišno knjižni podaci:
- broj katastarske čestice: 421
 - katastarska opština: KO Labucka
 - broj zemljišnoknjižnog uloška: 386/01
 - geodetske koordinate karakterističnih tačaka:
8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:
- Stanje -dobro,
 - Pravna zaštita.

KUĆA POPOVIĆ NEĐE, VUKOSAVCI

P R I J A V A

107.

za registriranje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog nasljedstva

BROJ: E-4	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEVA:
DATUM: 4.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: **KUĆA I OKUĆNICA NIKOLE STANIĆA**

2. VRSTA: **etnografski**

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Mrtvica, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

U selu Mrtvica evidentirana su tri objekta koji čine okućnicu Nikole Stanića gradjenih u periodu I i između dva svjetska rata. Pored kuće koja je još uvijek u funkciji okućnicu čine i dvije pomoćne zgrade - "pušnica" i "mljekarić".

"Mljekarić" je manja zgrada, pravljena od dasaka, sa krovom na četiri vode pokrivenim ravnim crijepom "kopitašem". Objekat je podignut i stoji na kamenju. Ulaz u "mljekarić" je na sjevernoj strani. Dimenzije ovog objekta koji je i najstariji (pravljen je u vrijeme I svjetskog rata) su 2,10x2,70 m. Smješten je na prostoru između kuće i pušnice.

"Pušnica" je gradjena 1938.god. Objekat je dimenzija 6,40 x 3,50 m. Ulaz se nalazi na istočnoj strani. "Pušnica" se sastoji od dvije prostorije: "kuće" i sobe. Na sjevernoj i istočnoj strani nalaze se prozori sa drvenim kopcima koji su ukrašeni brojnim romblovima. Krov je na četiri vode pokriven ravnim crijepom "kopitašem". Pušnica je gradjena kao i kuća, od "japije" sa šeperom i čerpićem. Objekat je još uvijek u funkciji.

Kuća je gradjena u toku 1938-1939.godine. Ima pravougaonu osnovu dimenzija 7,20 x 5,30 m. Ulaz u kuću je na zapadnoj strani. Kuća počiva na kamenim temeljima. Gornja konstrukcija je od čerpića. Krov je na četiri vode, pokriven ravnim crijepom "kopitašem" i ima dva dimnjaka. Kuća se sastoji od tri

prostorije: dvije sobe i predsoblja ("ganjak"). Na kući je evidentirano 6 prozora sa demirima i drvenim okvirima. Stepenište je natkriveno "šeferom" (krov nad tremom na jednu vodu) koji čini produžetak kućnog krova. Temeljne grede i direkci su obojeni u tamno smeđju boju a na direcima se nalaze rombovi koji su bili objeni u bijelu boju. Kuća je još u funkciji.

Kuća (stambeni objekat) i "pušnica" su okrečeni dvotomno.

Ovo je jedino domaćinstvo na teritoriji opštine da je sačuvano u cjelini i kao takvo da je još uvijek u funkciji.

5. IMALAC DOBRA: Stanić (Jove) Nikola

6. VLASNIŠTVO: Stanić (Jove) Nikola

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIZNI PODACI:

- broj katastarske čestice: 7/4
- katastarska opština: KO Mrtvica
- broj zemljišnoknjižnog uložka: 221/o2
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje - dobro,
- Pravna zaštita.

MRTVICA, KUĆA I OKUĆNICA NIKOLE STANIĆA

OKUČNICA NIKOLE STANIČA, MRTVICA

KUĆA I OKUČNICA NIKOLE STANIČA, MRTVICA

MLJEKARIĆ NIKOLE STANIĆA, MRTVICA

PUŠNICA NIKOLE STANIĆA, MRTVICA

P R I J A V A

1o8.

za registriranje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog naslijeđa

BROJ: E-5	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEJA:
DATUM: 5.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: **BEGOVSKI ČARDAK**

2. VRSTA: **etnografski**

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Zaseok Begovići, kbr. 73, Piperi, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Čardak dimenzija 15 m x 5,5 m potiče iz turskog perioda. Predanje kaže da gađe od turskog bega otkupio Koščić Lazo, a od Koščića Marko Djurić. Sadašnji vlasnik je Djurić Srbo. Za vrijeme turskog bega tu se sakupljala begovska trećina.

Temelji i podrum su ukopani u zemlju, a radjeni su od tesanog kamena. Debljina zidova podruma je oko 60 cm. Prozorski otvori su pravilno rasporedjeni i nalaze se na visini od 30 cm od zemlje (sa vanjske strane). U cigli je izveden poluobličasti svod svakog otvora, u čiju unutrašnjost, su ubačene rešetke i nisu ničim drugim bili zatvoreni. Vrata na podrumu se nalaze na jugoistočnoj strani i bila su dvokrilna. Dovratci i nadvrtak su takodje obradjeni ciglama. Iznad vrata je manja nadstrešnica pokrivena šindrom. Podrum se pruža ispod cijelog objekta i služio je za smještaj stoke.

Gornji dio čardaka ima ulaz na jugozapdnoj strani preko verande. Nije bio izdjeljen na manje prostorije kao nñ podrum. Iz tog dijela postojala je komunikacija sa tavanom koji je takodje služio za ostavljanje žita. Konstrukcija gornjeg dijela izvedena je od drvenih greda i dasaka. Pod i strop su drveni (daske) kao i krovna konstrukcija (grede).

Krov je na ~~četiri~~ dvije vode i pokriven je predindustrijskim crijepom.

Čardak se odlikuje solidnom gradjom.

5. IMALAC DOBRA: Djurić (Marka) Srbo

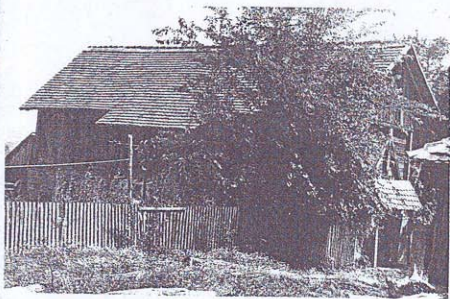
6. VLASNIŠTVO: Djurić (Marka) Srbo

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIZNI PODACI:

- broj katastarske čestice: 583
- katastarska opština: KO Piperi
- broj zemljišnoknjiznog uložka: 78/o2
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje dobro,
- Pravna zaštata.

BEGOVSKI ČARDAK, PIPERI

PRIJAVA

109.

za registrovanje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog nasljeda

BROJ: E-6	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSLJEJA:
DATUM: 5.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: **V O D E N I C A**

2. VRSTA: **etnografski**

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Zaseok Mitrovići, Labucka, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Na lijevoj strani puta koji vodi u zaseok Mitrovići, na labudjanskoj rječici, nalazi se stara vodenica. Izgradjena je od drveta sa krovom na četiri vode pokrivena šindrom. Vodenica jednim djelom leži na temelju od kamena postavljanim na zemlji, a drugim djelom na drvenim stubovima koji su pobodeni u rječicu. Ima jedno kolo a drveni badanj, koji je dotrajao, zamjenjen je badnjem izlivenim od betona. Dimenzije vodenice su: 2,70 x 4,00 m.

Vodenica je poredovnička i danas je u funkciji.

5. IMALAC DOBRA:

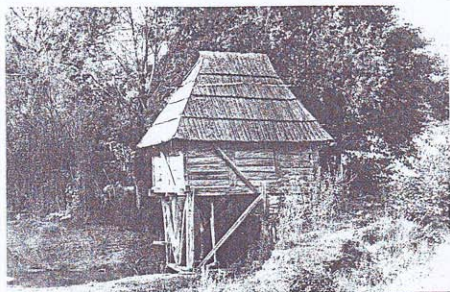
6. VLASNIŠTVO:

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIZNI PODACI:

- broj katastarske čestice:
- katastarska opština:
- broj zemljišnoknjižnog uloška:
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje dobro,
- Pravana zaštita,
- Badanj od betona zamijeniti drvenim.

VODENICA, LABUDSKA

PRIJAVA

110.

za registrovanje objekata odnosno predmeta za koje se osnovano može
pretpostaviti da imaju svojstva dobra kulturno-istorijskog - prirodnog naslijeđa

BROJ: E-7	BROJ RJEŠENJA:	BROJ REGISTRA:	BROJ DOSIJEJA:
DATUM: 5.12.90.			
BROJ PLANOTEKE:	BROJ FOTOTEKE:	BROJ "E" KARTONA:	KATEGORIZACIJA:
			III
BROJ SEKCIJE:			

1. NAZIV OBJEKTA - PREDMETA: **VODENICA MIĆE MILOVANOVIĆA**

2. VRSTA: **etnografski**

3. MJESTO u kome se spomenik nalazi (mjesto, ulica, opština):

Priboj, Lopare

4. Opis, vrijeme postanka i ime autora (ovdje po mogućnosti prema karakteru spomenika navesti podatke o materijalu od kojeg je načinjen, tehnici kojom je izveden, dimenzijama, vremenu postanka, porijeklu i autoru):

Vodenica se nalazi sa desne strane ^{puta} Tuzla-Bijeljina. Gradjena je prije drugog svjetskog rata na potoku Janja. Ima pravougaonu osnovu dimenzija 3,50 x 8,00 m. Ulaz se nalazi na jugozapadnoj fasadi.

Jedan dio vodenice je gradjen od šepera, a drugi dio od dasaka tipa šašavaca koje su povezane vertikalnim i horizontalnim drvenim gredama. Oba ova dijela leže na kamenim stubovima. Krov je na četiri vode i pokriven je ravnim crijepom.

Vodenica je dvodjeljna. U prvoj prostoriji se nalaẑ dva drvena mlina, dva kamena, sanduci za brašno i drveni koševi za kukuruz. (Ovaj dio nema plafona). Pod je jednim dijelom daščana (nad potokom), a u drugom dijelu je betonski. Soba za mlinara predstavlja drugu prostoriju u vodenici. U ovoj prostoriji pod je popatošen daskama, a strop je od drvenih greda i dasaka.

Svaki mlin imašvoje mlinsko kolo i drveni badanj.

Vodenica je u funkciji.

Potrebno je omogućiti očuvanje vodenice kako u funkcionalnom tako i u oblikovnom pogledu.

5. IMALAC DOBRA: **Milovanović (Živana) Milan**

6. VLASNIŠTVO: **Milovanović (Živana) Milan**

7. KATASTARSKI I ZEMLJIŠNOKNJIZNI PODACI:

- broj katastarske čestice: 976/3, 976/4
- katastarska opština: **KO Priboj**
- broj zemljišnoknjžnog uložka: 198/04
- geodetske koordinate karakterističnih tačaka:

8. STANJE DOBRA I MJERE ZAŠTITE:

- Stanje loše (dotrajao pokrov, drvena konstrukcija i stolarija),
- Pravna zaštita,
- Temeljita sanacija (zamjena drvene konstrukcije novom i zamjena starog crijepa novim),
- Restauracija fasade.

VODENICA MIČE MILOVANOVIĆA, PRIBOJ